

Henna Massinen
20.6.2021

Kahdeksas suomalais-ugrilaisien maailmankongressi pidettiin Tartossa 16.–18.6.2021. Kongressi toteutettiin aikakauden vaatimuksien sanelemana osin fyysisenä kasvokkaistapahtumana Viron kansallismuseossa, osin etänä. Etäosallistumismahdollisuutta on kuitenkin tässä tilanteessa pidettävänä nimenomaan hyvänä mahdollisuutena, sillä moni, joka ei olisi päässyt kongressiin paikan päälle, pystyi nyt seuraamaan esityksiä ja osallistumaan keskusteluun. Myös me Tverinkarjalaisten ystävät ry:stä osallistuimme tapahtumaan etänä ja tällä kertaa vain tarkkailijoiden roolissa. Kongressissa riitti nähtävää, kuultavaa, koettavaa ja ajateltavaa – myös etänä. Keskiviikon avajaiset sisälsivät mm. valtionpöytäkirjojen ja -miehien (video)tervehdykset sekä kiinnostavimpina ja mieleenpainuvimpina eri suomalais-ugrilaisien kansojen delegaatioiden tervehdykset, joista osa oli tallennettu etukäteen. Oli erityisen ilahduttavaa, että esittelyissä kuultiin myös pieniä suomalais-ugrilaisia kieliä, kuten inkeroista, elävästi käytettyinä eikä vain alku- tai lopputervehdyksissä. Lisäksi oli mielestäni oikein, että delegaatioiden edustajat puhuivat kielensä ja kulttuurinsa tilanteesta ja elvytystyön vaiheesta totuudenmukaisesti. Avajaisissa kuultiin myös musiikkia eri suomalais-ugrilaisilla kielillä ja todistettiin Tarton kruunaamista suomalais-ugrilaisien pääkaupungiksi kongressin ajaksi. Kaikkiaan avajaiset loivat odottavan tunnelman siitä, mitä tuleman pitää seuraavien päivien aikana.

Meitä Tverinkarjalaisien ystäviä osallistui kongressiin kaksi, Päivi Hytönen ja minä. Päivi osallistui mediaa käsittelevään sektioon, jonka sisällöstä hän on raportoinut aiemmissa päivityksissään yhdistyksen Facebook-sivulla. Minä taas osallistuin suomalais-ugrilaisien kielten säilyttämistä ja kehittämistä käsittelevään työpajaan. Työpajan tarkoituksena oli keskustella tavoista ja mahdollisuuksista, joita kansalaisyhteiskunnalla on kielten säilyttämiseksi ja kehittämiseksi. Työpajaa seurasi joko etänä tai paikan päällä yhteensä lähes sata ihmistä, mikä teki siitä ilmeisesti suosituimman tai yhden suosituimmista työpajoista. Esityksiä oli yhteensä yhdeksän, ja niissä olivat erillisinä ryhminä edustettuina slovakianunkarilaiset, unkarilaiset, vatjalaiset, setot, mansit ja komit. Suomalais-ugrilaisien tilanteesta puhuttiin myös yleisellä tasolla, ja suomalais-ugrilaisien välistä yhteistyötä esiteltiin laajasti. Myös karjalan kielen tilanne oli toistuvasti esillä esityksissä ja keskustelussa. Esitykset kirvoittivat yleisössä toisinaan hyvin laajojakin kommentteja, joiden pohjalta syntyi myös konkreettisia yhteistyöehdotuksia. Esityksien ja kommenttien tärkein viesti oli, että kielen säilyttämisessä, kehittämisessä ja käytössä on kuunneltava ja ymmärrettävä lapsia ja nuoria sekä heidän tarpeitaan ja kiinnostuksenkohteitaan. Kaksikieliseksi kasvamisen pitäisi alkaa kotoa, mutta myös riittävä, nykyaikainen ja johdonmukainen valtion

säättämä vähemmistökielten kouluopetus nähtiin tärkeänä osana kielten säilymistä ja kehittymistä. Etäopetus nähtiin enimmäkseen hyvänä mahdollisuutena lisätä vähemmistökielten oppimista ja vähemmistökielten puhujien verkostoitumista. Keskusteluissa korostui myös se vakava tosiasia, että kansalaisyhteiskunnan hyvät ideat ja hyvä tahto sekä juhlapuheiden julistus eivät riitä, vaan toimintaa ja kehitystä varten tarvitaan uskottava ja jatkuva valtiovallan tuki.

Päättäjäiset kokosivat yhteen työpajoissa käytyjen keskustelujen tärkeimmän annin. Tässä vaiheessa viimeistään konkretisoitui, miten laaja-alaisesta kongressista on kyse ja miten monella sektorilla suomalais-ugrilainen yhteisö pyrkii vaikuttamaan kieliensä ja kulttuuriensa säilymiseen. Saimme myös tietää, että maailmankongresseja pidetään jatkossakin ja että seuraavaa, Venäjällä toivon mukaan pidettävä kongressi järjestetään tämänvuotisen kongressin lykkäytymisen takia normaalin neljän vuoden sijaan jo kolmen vuoden kuluttua. Työ suomalais-ugrilaisien kielten ja kulttuurien hyväksi jatkuu, ja se on toivottavasti taas kolmen vuoden kuluttua tuottanut uutta tulosta.